

Valtionvarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
PL 28
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.vm@gov.fi

24.9.2024

Oikaisuvaatimus

Valtionvarainministeriön 26.6.2024 päivätty päätös (VN/35660/2023): ”Päätös kunnan peruspalvelujen valtionosuuden muuttamisesta vuodelle 2024”.

Hollolan kunta on vastaanottanut Valtionvarainministeriön 26.6.2024 päivätyn päätöksen (VN/35660/2023): Päätös kunnan peruspalvelujen valtionosuuden muuttamisesta vuodelle 2024. Kyseinen muutospäätös liittyy ministeriön 21.12.2023 valtionosuuspäätökseen, joka Hollolan kunnan osalta ei ole lainvoimainen, asian käsittelyn ollessa kesken hallinto-oikeudessa.

Taustaa

Hollolan kunnan kunnanhallitus päätti kokouksessaan 11.3.2024 hakea muutosta valtiovarainministeriön 21.12.2023 valtionosuuspäätökseen (VN/35660/2023) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2024. Kunnan muutoksenhakuun on saatu ministeriön kielteinen päätös, kunnan kirjaamoon 26.6.2024.

Päätöksellään valtionvarainministeriö hylkäsi Hollolan kunnan oikaisuvaatimuksen, koska päätös on kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (1393/2022) mukainen.

Eläkemenoperusteinen maksu on korvautunut vuoden 2023 alusta tasausmaksulla, jota maksavat sekä hyvinvointialueet että kunnat. Päätöksessä valtiovarainministeriö toteaa, että maksun rakenteen ja määräystavan muutoksen takia se voi kohdistua kuntien maksettavaksi eri tavalla.

Koska valtiovarainministeriö ei ole päätöstä tehdessään riittävällä huolellisuudella tarkistanut kunnan valtionosuutta vähentävän Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen liittyvän alijäämäkirjauksen oikeellisuutta ja koska Hollolan kunnan näkökulmasta kysymys on niin merkittävästä taloudellisesta vaikutuksesta kunnan valtionosuuden määrään, asia on saatettu hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Valtionvarainministeriö on 26.6.2024 tehnyt päätöksen (VN/35660/2023) kunnan peruspalvelujen valtionosuuden muuttamisesta vuodelle 2024, siltä osin kuin valtionosuuslaskelmissa on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alijäämän kattamisvelvollisuus, joka aiheutuu yhtymän tekemästä

tilinpäätösvarauksesta liittyen mahdolliseen palkkaharmonisaatoratkaisuun, ja joka vaikuttaa Hollolan kunnan valtionosuuksiin ja verotulomenetysten korvauksiin. Päätös on tehty siitä huolimatta, että asiakokonaisuuteen liittyvä 21.12.2023 tehty päätös ei ole ollut 26.6.2024 lainvoimainen.

Valtionvarainministeriö on 26.6.2024 päättänyt muuttaa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vuodelle 2024 annettua päätöstä vuodelle 2024 valtion vuoden 2024 II lisätalousarvioon perustuen:

1. Käyttämätöntä kuntien yhdistymisavustuksiin varattua määrärahaa palautetaan (1,80 euroa asukasta kohden)
2. Kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannusten tarkentumisen perusteella jälkikäteistarkistuksesta johtuvaa rahoituksen lisäsiirron määrää ja kuntakohtaisia sote-uudistuksen vaikutuksia tasaavia rahoituseriä muutetaan.
3. Kotikuntakorvauksen perusosan korjaaminen vuodelle 2024, uusi perusosa vuodelle 2024 on 7 880,65 euroa.

Muutos otettaisiin huomioon kunnan peruspalvelujen valtionosuuksien vuoden 2024 elokuun maksuerästä lukien.

Ministeriön 26.6.2024 tekemän päätöksen jälkeen, Päijät-Hämeen kunnat Lahden kaupungin johdolla ovat pyytäneet asiantuntijalausunnon Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän alijäämäkirjauksesta. Lausunnot on pyydetty työoikeuden emeritusprofessori, OTT, VTK Seppo Koskiselta ja oikeudellista asiantuntijalausuntoa hallinto-oikeuden emeritusprofessori, OTT Olli Mäenpäältä. Lausunnot on annettu Lahden kaupungin tilanteesta, mutta ovat yhtäläillä sovellettavissa kuntayhtymän muihin jäsenkuntiin.

Lausuntojen mukaan Lahden kaupunki ei ole vastuussa Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän vuonna 2023 toteuttaman palkkaharmonisaation aiheuttamista kustannuksista. Kyseiseen palkkaharmonisaatioon perustuvat saatavat ovat kiistatta syntyneet luovutuksen saajan aikana luovutuksen saajan toimesta luovutuksen saajan päättämällä sopimuksella. Päijät-Hämeen Hyvinvointialueella ei ole ollut juridista perustetta vaatia kustannuksia jäsenkunnilta.

Asiantuntijalausunnot ovat liitteinä.

Hollolan kunta katsoo, että Päijät-Hämeen Hyvinvointialueen palkkaharmonisointia on edistetty yhtymän toiminta-aikana asianmukaisesti ja riittävällä tavalla. Korkein oikeus on todennut ettei oikeuskäytännöstä ei voida johtaa mitään täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkaerojen harmonisointi tulisi toteuttaa.

Liikkeenluovutuksen jälkeen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tekemät päätökset palkkaerokorvauksista ja vastuu päätöksen taloudellisista seurauksista on yksiselitteisesti hyvinvointialueella.

Vastuun siirtäminen jälkikäteen kunnille kohtelee epäoikeudenmukaisesti niitä kuntia, jotka ovat ennakoineet muutosta ja muodostaneet jo aikaisemmin

hyvinvointikuntayhtymän. Alueilla, jotka muodostettu vasta 2023 alussa, vastaa palkkaharmonisaatiokustannuksista uusi Alue eikä se voi esittää minkäänlaisia vaatimuksia alueensa kunnille.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue on käyttänyt määräysvaltaansa Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntainyhtymän vuoden 2022 tilinpäätöksen valmistelussa ja käsittelyssä, itselleen taloudellista etua tavoittelemalla ja liikkeenluovuttajien tappioksi. Tämän vuoksi asiassa on nähtävissä harkintavallan väärinkäyttöä, tarkoitussidonnaisuusperiaatteen vastaista toimintaa ja jopa omavaltaista vallankäyttöä.

Päijät-Hämeen kunnat ovat esittäneet Valtiovarainministeriölle useaan otteeseen asiantuntijalausuntoja vastaavat näkemykset, myös osana oikaisuvaatimuksia. Ministeriö ei kuitenkaan ole valmistelussa arvioinut esille nostettuja lainvastaisuuksia eikä tarkoitushakuisuutta, vaan on hyväksynyt asian annettuna ja tyytynyt tarkastelemaan vain jälkikäteen annettua asetusta valtionosuuksien oikaisusta (siirtolaskelmat). Tältä osin Hollolan kunta katsoo oikaisuvaatimuksen päätösvalmistelun tapahtuneen puutteellisesti ja virheellisesti sekä lainsäädäntöä sivuuttaen tai väärin tulkiten.

Viranomainen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai ilmeisen väärään lain soveltamiseen.

Muutoksenhaku

Hollolan kunta ilmaisee hyväksyvänsä valtionvarainministeriön päätöksen 26.6.2024 (VN/35660/2023) seuraavilta osin:

Kohta 1, Käyttämätöntä kuntien yhdistymisavustuksiin varattua määrärahaa palautetaan (1,80 euroa asukasta kohden)

Kohta 3, Kotikuntakorvauksen perusosan korjaaminen vuodelle 2024, uusi perusosa vuodelle 2024 on 7 880,65 euroa.

Kohdan 2 (Kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannusten tarkentumisen perusteella jälkikäteistarkistuksesta johtuvaa rahoituksen lisäsiirron määrää ja kuntakohtaisia sote-uudistuksen vaikutuksia tasaavia rahoituseriä muutetaan.) osalta kunta toteaa, että nyt tehty päätös pohjautuu ei-lainvoimaiseen valtionvarainministeriön päätökseen (VN/35660/2023 21.12.2023), sen sisältämin virheihin ja kunta ei siksi voi hyväksyä nyt tehtyä päätöstä.

Kunta toteaa saamiinsa asiantuntijalausuntoihin pohjautuen, että tehty päätös ja 21.12.2023 päätös kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta, perustuvat lainsäädännön väärään tulkintaa:

- 1. siltä osin kuin valtionosuuslaskelmissa on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alijäämän kattamisvelvollisuus, joka aiheutuu yhtymän tekemästä tilinpäätösvarauksesta liittyen mahdolliseen palkkaharmonisaatoratkaisuun, ja joka vaikuttaa Hollolan kunnan valtionosuuksiin ja verotulomenetysten korvauksiin.***

sekä,

- 2. siltä osin, kuin laskelmassa on huomioitu Hollolan kunnan eläkeperusteisia eläkevastuiden historiallisia kustannuksia, joiden vastuut eivät siirtyneet hyvinvointialueille. Hollolan kunta katsoo, että siirtolaskelmassa siirtyviksi kustannuksiksi ei voida sisällyttää eriä, jotka eivät todistettavasti ole siirtyneet kunnalta hyvinvointialueen vastuulle, kustannuksen suuruudesta huolimatta.***

Hollolan kunta vaatii oikaisua valtiovarainministeriön 26.6.2024 päivättyyn päätökseen (VN/35660/2023) Kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannusten tarkentumisen perusteella jälkikäteistarkistuksesta johtuvaa rahoituksen lisäsiirron määrää ja kuntakohtaisia sote-uudistuksen vaikutuksia tasaavia rahoituseriä muutokseen, siltä osin kuin peruspalvelujen valtionosuuslaskelmissa on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alijäämän kattamisvelvollisuus, joka aiheutuu yhtymän tekemästä omavaltaisesta tilinpäätösvarauksesta.

Oikaisua haetaan myös siltä osin, kuin laskelmassa on huomioitu eläkeperusteisia historiallisia kustannuksia, joiden vastuut eivät siirtyneet kunnalta hyvinvointialueelle.

Kunnioittaen,

Hollolan kunta

Päivi Rahkonen
Kunnanjohtaja

Liitteet

1. Valtiovarainministeriön päätös (VN/35660/2023): Päätös kunnan peruspalvelujen valtionosuuden muuttamisesta vuodelle 2024
2. Hallinto-oikeuden professori (emeritus) Olli Mäenpää : Lausunto Päijät-Hämeen hyvinvointialueen toteuttaman palkkaharmonisaation kustannuksiin kohdistusvasta vastuusta
3. Työoikeuden emeritusprofessori Seppo Koskinen: Asiantuntijalausunto, palkkaharmonisaatiokiista hyvinvointialueen kanssa